

Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 9 маусымдағы N 878 Қаулысы

Қазақстан Республикасы Президентінің "Халық денсаулығы" мемлекеттік бағдарламасы туралы" 1998 жылғы 16 қарашадағы N 4153 Жарлығын орындау үшін және Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулық жағдайын жақсарту мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

1. Қоса беріліп отырған Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары (бұдан әрі - ҚОГҮІЖ) бекітілсін.

2. Орталық атқарушы органдардың басшылары, облыстардың, Астана, Алматы қалаларының әкімдері оны іске асыру үшін қажетті қаржы қаражатын бөлуді көздей отырып, ҚОГҮІЖ-де қарастырылған іс-шараларды уақытылы орындауды қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі мен Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрлігіне жүктелсін.

ЕСКЕРТУ. 3-тармақ өзгерді - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 12 қыркүйектегі N 922 қаулысымен.

4. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің

2000 жылғы 9 маусымдағы

N 878 қаулысымен

бекітілген

Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары

ЕСКЕРТУ. Жоспар өзгерді - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 12 қыркүйектегі N 922 қаулысымен.

Құжаттың мәтінінде пайдаланылған қысқартулардың тізбесі

ДСМ - Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі

БАЖ	-	Басқарудың автоматтандырылған жүйесі
ЖЖ	-	Жоғары жиілік
ДДҰ	-	Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы
ҚОГ	-	Қоршаған ортаның гигиенасы
МДБМ	-	Мектеп жасына дейінгі балалар мекемесі
ҚОГЕІЖ	-	Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі Еуропалық іс-қимыл ж о с п а р ы
ҚЖША	-	Құрылыс жүргізудің шектеулі аумағы
АЭК	-	Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрлігінің Атом энергетикасы жөніндегі к о м и т е т і
ПЭК	-	Пайдалы іс-әрекет коэффициенті
БЖД	-	Барынша жол берілген деңгей
МАҚКМ	-	Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігі
БҒМ	-	Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
ҚОҚМ	-	Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау м и н и с т р л і г і
АШМ	-	Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы министрлігі
ККМ	-	Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникациялар м и н и с т р л і г і
ЕХҚМ	-	Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қ о р ғ а у м и н и с т р л і г і
ИСМ	-	Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрлігі
ҒЗИ	-	Ғылыми-зерттеу институты
ҚОҒҮІЖ	-	Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл ж о с п а р ы
ҚОҒҮІЖ	-	Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары
ТҮС	-	Тамақтанудың ұлттық саясаты
ӘБҚД	-	Әсердің бағдарланған қауіпсіздік деңгейі
БЖД	-	Бағдарланған жол берілетін деңгей
ҚТО	-	Қоршаған табиғи орта
ШЖШ	-	Шекті жол берілетін шоғырлану
ШЖД	-	Шекті жол берілетін деңгей
"ҚРҰЯО"	-	"Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы" республикалық мемлекеттік кәсіпорыны
ӨЖЖ	-	Өте жоғары жиілік
СҚА	-	Санитарлық қорғау аймағы
БАҚ	-	Бұқаралық ақпарат құралдары

СЭС - Санитарлық-эпидемиологиялық станция
ТҚҚ - Тұрмыстық қатты қалдықтар
АЖЛ - Айрықша жоғары ластану
ЭМӨ - Электромагниттік өріс

КІРІСПЕ

Хельсинкиде өткен (1994) Қоршаған ортаны қорғау министрлері мен денсаулық сақтау министрлерінің екінші конференциясында қоршаған ортаны қорғау министрлері мен денсаулық сақтау министрлері өз елдерінің атынан 1997 жылдың аяғына дейін Қоршаған орта гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспарларын (ҚОГҰІЖ) әзірлеуге міндеттеме алған болатын. Осы конференцияда Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі Еуропалық іс-қимыл жоспары да (ҚОГЕІЖ) қабылданды. Ол екі сектордың - қоршаған ортаны қорғау мен денсаулық сақтаудың тығыз ынтымақтастығы жағдайында ұлттық және халықаралық деңгейлерде қабылдануы қажет практикалық шаралардың кешенін қамтиды. Софияда өткен (1995) "Еуропа үшін қоршаған орта" конференциясында министрлер мұндай ынтымақтастықтың ҚОГҰІЖ-ін дайындау және ҚОГҰІЖ-де көзделген қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-қимыл бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру ісіндегі маңыздылығын атап өтті.

Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары Қазақстан Республикасы Конституциясының (1995) "Мемлекет адамның өмір сүруі мен денсаулығына қолайлы қоршаған ортаны қорғауды мақсат етіп қояды" дейтін 31-бабына негізделеді.

О д а н б а с қ а Қ О Г Ұ Ж :

азаматтардың экологиялық, санитарлық-эпидемиологиялық саулығына және радиациялық қауіпсіздікке құқығы; мемлекет қазіргі және келешек ұрпақтың денсаулық жағдайына кері әсер етпейтін қолайлы қоршаған ортаны сақтауды қамтамасыз ететіні көрсетілген " Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы" (1997);

халықтың санитарлық-эпидемиологиялық саулығын қамтамасыз етудің қағидаттары белгіленген және алдын алу қоршаған орта факторларының халықтың денсаулығына зиянды әсерін болдырмау жөніндегі қызметтегі басымдық ретінде көрсетілген " Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы туралы" (1994);

табиғат пен оның байлықтары Қазақстан Республикасы халықтарының өмірі мен қызметінің, олардың тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуының және әл-ауқатының өсуінің табиғи негізі болып табылатындығы, қазіргі және болашақ ұрпақтардың мүддесінде қоршаған ортаны қорғаудың құқықтық, экономикалық және әлеуметтік негіздері айқындалған "Қоршаған ортаны қорғау туралы" (1997);

қызметкерлердің еңбекті қорғауға арналған құқықтарын қамтамасыз етуге

бағытталған және өндірістегі жазатайым оқиғалар мен денсаулығын зақымдаудың алдын алудың, қауіпті және зиянды өндірістік факторларды мейлінше азайтудың ұлттық саясатының негізгі қағидаттарын белгілейтін "Қазақстан Республикасындағы еңбек туралы" (1999) Қазақстан Республикасының Заңдарына негізделген.

Сонымен қатар, ҚОҒҰІЖ-ді әзірлеу кезінде "Қазақстан Республикасының мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қызметі туралы ережеге" (1995) сәйкес жұмыс істейтін мемсанэпидқызметтің органдары мен мекемелері мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қадағалауды жүзеге асыру процесінде алынған қоршаған табиғи, әлеуметтік және өндірістік ортаның жағдайы туралы практикалық деректер пайдаланылды.

ҚОҒҰІЖ ұлттық деңгейде бүгінгі күннің өзекті басымдықты проблемаларын көрсетеді, алайда оны елде жүріп жатқан әлеуметтік-экономикалық және экологиялық өзгерістерді, сондай-ақ денсаулық жағдайы мен қоршаған ортаның жекелеген сапалық көрсеткіштерінің өзгерістерін ескере отырып, іске асыру барысында түзетіп отыру қажет.

Республика халқының денсаулығы проблемасы адам өмір сүріп отырған ортаға аса қолайсыз әсер еткен экологиялық, әлеуметтік және шаруашылық себептердің кешенімен тығыз байланысты. Бұл соңғы жылдары күрт нашарлаған демографиялық көрсеткіштерден де кідіріссіз көрінді. Осылайша, 1998 жылы 1992 жылмен (мемлекеттің тәуелсіздік алған алғашқы жылы) салыстырғанда туу көрсеткіші 1000 адамға есептегенде 19,9-дан 14,2 адамға немесе 28,6%-ға төмендеді, ал қайтыс болу көрсеткіші 8,1-ден 9,8 адамға немесе 1,2 есеге көтерілді. Осымен бір мезгілде, табиғи өсімнің көрсеткіші 11,8-ден 4,4 адамға, яғни 2,7 есеге азайды. Сырқаттанудың жалпы деңгейі жоғары - әрбір 100 мың тұрғынға 79464,8 адам, ал балалардың арасында - 82900,7 болып қалып отыр.

Адамның табиғи ортаға шамадан тыс ықпалының теріс экологиялық нақты зардабы Арал аймағының шөлейттенуі болды. Арал өңірі мен Арал проблемасы - экологиялық қана емес, адамдардың денсаулығы үшін де қасірет болып табылады. Онда, ТМД аумағындағы туберкулез ауруының ең жоғары деңгейлерінің бірі. Туберкулезден қайтыс болу 1992 жылы әрбір 100 мың тұрғынға 11,7-ні, 1999 жылы 27,8-ді құрай отырып, жыл сайын өсуде. Аймақ үшін әлемдегі анемиямен сырқаттанудың ең жоғары деңгейлерінің бірі тән. Оба, қырым геморрагиялық безгегі, лейшманиоздар және т.б. аса қауіпті инфекциялар мен инвазиялардың табиғи ошақтары кеңеюде және жандандуда.

Денсаулық көрсеткіштерінің нашарлауының негізгі себебі қоршаған табиғи және өндірістік орта, әлеуметтік сала және елдегі экономикалық жағдай факторларының кешенді әсері болып табылатындығы анықталды. Барлық сырқаттанулардың 75%-ы, қайтыс болу жағдайларының 50%-ы, дене бітімі жағынан дұрыс дамымаудың 60%-ы, орташа өмір сүру ұзақтығының 5-7 жылға қысқаруы осылармен байланыстырылады.

Елде халық тұратын және еңбек ететін жерлерде оңтайлы санитарлық-гигиеналық жағдай жасау проблемалары өткір қойылып отыр. Сумен жабдықтау, кәріздендіру, қатты тұрмыстық, өндірістік қалдықтарды, атмосфералық ауаға жайылған және су қоймаларына тасталған адам денсаулығына зиянды заттарды жинау, жою және залалсыздандыру мәселелері нашар шешілуде. Кәсіпорындардың аумағында өндірістік қалдықтардың, соның ішінде осы күнге дейін олар үшін полигондар жоқ болып отырған ұқсатылмаған және уытты қалдықтардың көп мөлшері жинақталған. ЖЖ және ӨЖЖ диапазондарындағы электромагниттік сәулелену көздерінің саны мен қуаты артуда. Су құбырлары суы мен жер бетіндегі су қоймаларының судың химиялық және микробиологиялық сапалық көрсеткіштері нашарлауда және т.с.с.

Қоршаған табиғи ортаның, әлеуметтік және өндірістік салалардың қолайсыз факторларының адамдардың денсаулығына теріс әсерінің нәтижелері бірден емес, ондаған жылдарға кешігіп білінеді. Осы Қазақстан Республикасының қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары іске асырылуы орта мерзімдегі перспективада оңтайлыға жақын сапалық көрсеткіштерге қол жеткізу жолымен ел халқының денсаулығын жақсартуға мүмкіндік беретін іс-шаралардың кешенін көздейді.

Қоршаған орта гигиенасы саласын елдің деңгейінде жақсартуға барлық тиісті ұлттық мүдделер мен басымдықтар ескерілетін, қойылған міндеттерді орындау үшін қажетті ресурстар бөлу көзделетін Іс-қимыл жоспарын әзірлеген жағдайда, оның ішінде тиісті заңнамалық және регламенттейтін тетіктерді жасалған жағдайда ғана қол жеткізуге болады. Осылайша, тек Қазақстан Республикасы Үкіметінің, мүдделі министрліктердің, ведомстволардың, барлық деңгейдегі атқарушы өкіметтің, сондай-ақ бағыныстылығы мен меншік нысандарына қарамастан, заңды және жеке тұлғалардың қатысуымен ғана сауықтыру іс-шараларын іске асыруға болады.

Қазақстан Республикасының ҚОҒҰІЖ-і Дүние жүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) халықтың денсаулығы және қоршаған орта жөніндегі кең ауқымды стратегиясы (Женева, 1993), "Қоршаған ортаның гигиенасы жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспарларын әзірлеу жөніндегі консультативтік кеңестің ұсынымдары" (София, 1995) және ДДҰ-ның Еуропалық аймақтың бюросы дайындаған "1990-жылдардағы еуропалық тәжірибені шолуы" (Копенгаген, 1995), ескеріле отырып, әзірленді.

ҚОҒҰІЖ-де Қазақстан Республикасының қоршаған ортаның гигиенасы саласындағы басымдықтары көрсетілді. Алайда, олар біздің еліміздің әлеуметтік-экономикалық, демографиялық, климаттық-географиялық және өзге де ерекшеліктерін ескере отырып, ҚОҒЕІЖ-де қойылған барлық мақсаттарды толық қамтымайды.

1. ҚОҒҰІЖ-дің МАҚСАТЫ

ҚОҒҰІЖ-дің мақсаты - халықтың денсаулығын қамтамасыз ету үшін мемлекет пен қоғамның тұрақты дамуы қағидаттарының негізінде таза қоршаған ортаны қалыптастыру.

2. ҚОҒҰІЖ-дің МІНДЕТТЕРІ

М і н д е т т е р :

табиғи, әлеуметтік, өндірістік және тіршілік ету қоршаған ортасын қорғау; халықтың денсаулығы мен санитарлық-эпидемиологиялық саулығын қорғау.

3. ҚОРШАҒАН ОРТА ГИГИЕНАСЫНЫҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ

Қоршаған орта гигиенасының басымдықтары:
денсаулық үшін қауіпсіз жеткілікті көлемдегі ауызсу;
зиянды заттардың ауаға шығарылуы көздерін, электромагниттік өрістерді және басқа да физикалық факторларды санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау;
топырақтың санитарлық-эпидемиологиялық қауіпсіздігі аумақты тұрмыстық және өндірістік қалдықтардан тазарту;
ұтымды тамақтану және тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі;
халықтың радиациялық қауіпсіздігі;
табиғи зілзалалар аудандары мен өнеркәсіптік авариялар болған жерлерде эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру;
өнеркәсіптік объектілерде қолайлы еңбек жағдайларын жасау;
балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау;
санитарлық оқу-ағарту.

3.1. Денсаулық үшін қауіпсіз жеткілікті көлемдегі ауызсу

Республика халқын ауызсумен қамтамасыз етудің жәй-күйі қанағаттанғысыз ретінде сипатталады. 2337 су құбыры бола тұра, құбыр суымен халықтың 75%-ына жуығы, 12%-ына жуығы орталықтандырылмаған су көздерінен қамтамасыз етіледі, халықтың қалған бөлігі (500 мыңнан астамы) тасымалданатын суды және ашық су а й д ы н д а р ы н п а й д а л а н а д ы .

Көптеген су құбырлары, тіпті, облыс орталықтарында да, техникалық пайдалану ережелерін өрескел бұза отырып жұмыс істейді. Электр энергиясын берудегі іркілістерге және басқа да себептерден халыққа ауызсу ұзақ іркілістермен немесе кесте бойынша - таңертеңгі және кешкі уақыттарда ғана беріледі.

Мұның өзі, тығыз бекітілмеген және өз ресурсын баяғыда өткерген, бұзылған герметикалық құбырлар арқылы су толып кеткен байқау құдықтары мен траншеялардан ағуы ықтимал кір судың сорылуы арқылы ауызсудың ластануына м ү м к і н д і к т у ғ ы з а д ы .

Ауыл шаруашылығы объектілерін толық жекешелендірудің барысында иесіз қалған ауылдық сумен жабдықтау объектілерінде бұдан да қиын жағдай қалыптасуда. Ауыл шаруашылығын сумен жабдықтаудың топтық жүйелері де біртіндеп істен шығуда, ал бұл 1200 селолық елді мекен үшін олар ауызсудың бірден бір көзі болып табылатын

мындаған километр арналы су құбырлары. Нәтижесінде, селолар орталықтандырылған су берудің болмауынан күрделі жағдайға тап болуы мүмкін, кейбіреулері, осындай жағдайға тап болды да.

Тұтастай алғанда, республика бойынша тазалау құрылыстары кешенінің, зарарсыздандыру қондырғыларының немесе санитарлық қорғау аймақтарының болмауынан немесе істен шығуынан санитарлық талаптарға жауап бермейтін 1999 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша 463 су құбыры (19,8%) болды. Су құбырлары құрылыстары мен желілерінің қосалқы бөлшектердің жоқтығымен, құрамында хлор бар реагенттердің, коагулянттардың тапшылығына байланысты қанағаттанғысыз санитарлық-техникалық жағдайы су құбыры суларының сапасына теріс әсер етеді. 1999 жылдың 1-ші жарты жылдығында, тұтастай алғанда, елде микробиологиялық көрсеткіштері бойынша стандартқа сай келмейтін су сынамасының көлемі 4,6% (1998 жылы - 3,8%) болды. Әрбір үшінші стандартқа сай келмейтін су сынамасы жыл сайын 2000 жылдың 1 қаңтарында 29%-ды құраған эпидемиялық қауіпті коли-индекспен тіркеледі. Ауызсудың сапасына апта сайын мониторингті жүзеге асырған кезде бұл көрсеткіш жекелеген облыстар бойынша 30%-ға жуықты және одан астамды құрайды.

Жер бетіндегі су айдындары суды қорғау аймақтарын тұрмыстық, ауылшаруашылық және өндірістік қалдықтармен қоқыстандырудың нәтижесінде шаруашылық-нәжістік және өндірістік сарқынды сулардың төгілуімен жаппай ластануда. Олар жұқпалы да, жұқпалы емес те сипаттағы аурулардың туындауына себепші болады.

Қазақстан Республикасында су факторымен байланысты инфекциялық сырқаттануды азайту проблемасы өте өткір тұр. Су көздерінің жаппай ластануы, су құбырлары құрылыстары мен желілерінің қанағаттанғысыз санитарлық-техникалық жағдайы, ауызсудың жоғары микробтық ластануы жиі эпидемиялық асқынудың және өткір ішек инфекциясы ауруларының, әсіресе А-вирустық гепатиттің жоғары деңгейінің себепшісі болып табылады.

Ағын суларды орталықтандырылған бөлу ісі қанағаттанғысыз күйде. Қалалар мен қала үлгісіндегі поселкелердің тек 33%-ында ғана кәріздің орталықтандырылған жүйесінің дамыған желісі бар. Атырау, Ақмола, Қызылорда, Ақтөбе, Батыс Қазақстан, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарының, іс жүзінде, барлық селолық елді мекендерінде кәріз мүлде жоқ.

Суғарылатын егін алқаптарының болмауы, қазіргі кезде арналарынан асып тұрған, авариялық режимде пайдаланылатын, экологиялық та, эпидемиологиялық та тұрғыдан шешілуі қиын проблемаларды туғызатын ағын сулардың тоспаларын кеңінен пайдалануға әкеліп соқты (Алматы, Шымкент, Павлодар, Орал және т.б. қалалар).

Ағын суларды тазарту жөніндегі құрылыстардың санитарлық техникалық жәй-күйлері төмен, оның үстіне олар 1,5-2 есе артық жүктемемен жұмыс істейді (Талдықорған, Павлодар, Семей, Қарағанды, Тараз, Шымкент, Өскемен қалалары).

3.2. Зиянды заттардың ауаға шығарылуының, электромагниттік өрістердің және басқа да физикалық факторлардың көздерін санитарлық-гигиеналық қадағалау

Тұрақты көздерден зиянды заттардың республика қалаларының ауа бассейніне шығарылуының ескерілген көлемі жылына шамамен 3 млн. тоннаны құрайды.

Тұтастай алғанда, республика бойынша орта есеппен 1 тұрғынға жылына 200 кг, ал Павлодар облысының қалаларында 1284 кг, Қарағандыда - 501 кг, Жезқазған аймағында 1285 кг, Солтүстік Қазақстанда - 483 кг және т.б. әртүрлі химиялық қосылыстар атмосфераға шығарылады.

Өнеркәсіптік кәсіпорындардың үштен біріне жуығының нормативтік мөлшерлердегі санитарлық-қорғау аймақтары жоқ. Өнеркәсіптік орталықтар тұрғындарының едәуір бөлігі химиялық (атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарылулары) және физикалық (шу, тербелістер, электромагниттік өрістер т.б.) зиянды өндірістік факторлар тікелей әсер ететін аймақтарда тұрады.

Қоршаған ортаға пайдаланылған газдармен жалпы көлемі 2 млн. тоннадан астам ондаған ластаушы заттар шығаратын автомобиль көлігі теріс әсер етеді. Көптеген ірі қалаларда саны шапшаң өсіп келе жатқан автокөліктің ауа бассейнін ластаудағы үлесі жалпықалалық жалпы шығарулардың 60%-ына және одан да астамға, ал Алматы қаласында 90% - ға жетеді.

Осындай жағдайдың зардабы ретінде қалалардың селитебтік аймағындағы 3-4 сыныптық қауіптілігі бар азот, күкірт, көміртегі тотықтары мен т.б. айтпағанда, 1-2 сыныптық қауіптілігі бар әртүрлі химиялық қоспалардың бар екендігі анықталуда. Қалалардың ауа бассейніндегі ерекше қосылыстардың мөлшері жоғары: мәселен Шымкент қаласында фосфор ангидридінің, фторлы сутегінің, мыстың, қорғасынның, кадмийдің мейлінше жоғары бір жолғы шоғырланулары бар. Екібастұз бен Павлодар қалаларында бенз/а/пирен, мырыш, хром, қорғасын, рубидий, никель, мыс, марганец, темір, хлор, сынап бар.

Ауаны ластаушылардың салыстырмалы түрдегі азғантай шоғырлануларының халықтың денсаулығына тұрақты тигізер теріс әсері жекелеген органдар мен жүйелердің бүлінуіне, организмнің жалпы резистенттігінің төмендеуіне әкеліп соғады. Атмосфераны ластаушылардың әсері жағдайында жүрек-қан тамыры ауруларымен сырқаттану мен қайтыс болудың көбеюі байқалады.

Тыныс алу органдарының зақымдануы - атмосфера ластануына неғұрлым тән зардаптарының бірі, ал ең көп тараған зақымдаушы факторлар күкірт және күкіртті ангидридтер, азот тотықтары мен ауадағы бөлшектер болып табылады.

3.3. Топырақтың санитарлық-эпидемиологиялық қауіпсіздігі.

Аумақтарды тұрмыстық және өндірістік қалдықтардан тазарту

Республиканың топырақты ластау көздері зиянды заттардың атмосфераға шығарылулары, сұйық және қатты тұрмыстық және ауылшаруашылық қалдықтар, өнеркәсіп қалдықтары (оның ішінде улы) болып табылады. Елдің аумағында 19 млрд.

тоннадан астамға тең қалдықтардың көлемі жинақталған. Олардың жыл сайынғы өсімі 1 млрд. тоннаға жетеді. Түсті металлургияның өндірістік кәсіпорындарында өнеркәсіптік улы қалдықтардың негізгі көлемдері - кен байыту мен металды қайта балқытудың 5,2 млрд. тоннадан астам қалдығы жинақталған.

Минералдық тыңайтқыштар өндірісінің өндірістік алаңдарында (Тараз қаласы) 500 мың тоннаға жуық құрамында фосфоры бар шлам мен шлак жинақталған. Шламдардың улылығы олардың құрамында фосфор, фтор, күкірт, сульфат т.б. қоспалардың болуымен анықталады. Экрандайтын пленкалардың тозуынан шлам жинағыштарда топырақ пен жерасты суларының ұдайы ластануы жүріп жатады. Соңғысындағы фтордың мөлшері 9,2 фосфаттар - 500, сульфаттардың мөлшері 2394 мг/л-ге дейін жетеді. Павлодар қаласының "Химпром" АҚ өндірісінде топырақтың үйіндідегі сынаппен ұзақ уақыт ластануы оның топырақта жинақталуына және Ертіс өзені жерасты суларының ластану қаупіне алып келді. Ақтөбе, Шығыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан, Жамбыл және т.б. облыстардың ірі өнеркәсіптік кәсіпорындарының әсер ету аймағындағы топырақ мыс, қорғасын, фтор, фосфор, хром, бор қосылыстарымен әбден л а с т а н ғ а н .

Едәуір аумақтарды алатын антропогендік биогеохимиялық провинциялар құрылды. Шығыс Қазақстан облысының орталығы Өскемен қаласында топырақтағы қорғасынның саны 46,5 ШЖШ-ға дейін, кадмий 67,0 ШЖШ-не дейін айқындалады. Облыста бірнеше мың шаршы километр алаңды алып жатқан қорғасын, мырыш, мышьяқтың биогеохимиялық провинциялары құрылды. Ашық жерде өсірілетін көкөніс өнімдері де химиялық қосылыстардың араласуы арқылы ауыр металдардың тұздарымен ластанған. Қиярлардағы қорғасынның мөлшері ШЖШ-дан 10,6 есе, кадмий 16,8, мырыш 4,8 есе, томаттарда қорғасын 2-6 есе, мырыш 10-ға дейін, мыс 4,3 есеге дейін көп, капустада қорғасын 5 ШЖШ, мырышта 2 ШЖШ.

Елде өнеркәсіптік, оның ішінде улы қалдықтарды сақтайтын және кәдеге жарататын арнайы полигондардың болмауынан, олар қарапайым санитарлық талаптарға толық жауап бермейтін тұрмыстық қалдықтардың полигонына (үйінділерге) тасып ш ы ғ а р ы л а д ы .

Қалалық және селолық мекендерде қатты және сұйық тұрмыстық қалдықтардан санитарлық тазарту мүлде қанағаттанғысыз жүзеге асырылады. Қалалық мекендердің тек үштен бірі ғана жоспарлы жүйелі тазартумен қамтылған, қалған бөлігі, әсіресе селолық елді мекендерде тазарту жұмыстары сұраныстық жүйеде немесе санитарлық тазалық айлықтарында ғана жүргізіледі. Егеуқұйрықтар мен шыбын-шіркейлердің жаппай көбеюі мен халық арасында эпидемиялық өршудің пайда болуының ықтимал факторы болып қала беретін қатты тұрмыстық қалдықтардың уақытылы және толық жойылмауы салдарынан тұрғын үй құрылыстарында иесіз үйінділердің пайда болуы қалыпты құбылысқа айналды.

3.4. Ұтымды тамақтану және тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі

Өтпелі кезең жағдайындағы қала, әсіресе ауыл тұрғындарының тамақтану жағдайы күрделі проблема болып табылады. Эпидемиялық тұрғыдан алғанда, маңызды болып табылатын тамақтандыру объектілерінің жағдайы нашарлады.

Отандық өндірістің тамақ өнімдерінің ассортименті күрт азайып, консервіленген өнімдердің көбі шетелден әкелінуде. Оның сапасы гигиеналық талаптарға әрдайым с ә й к е с к е л м е й д і .

Республикада тамақтандыру саласындағы саясат экономикалық және әлеуметтік дамудың ұлттық жоспарының құрамдас бөлігі болып табылады. Ең алдымен, ол халықтың аш-арық және тағамның жетіспеушілігінен болатын аурулар тән осал топтарын қорғауға бағытталуы тиіс.

Ірі өнеркәсіптік орындардың орнына келген шағын өндірістер, сырттай қарағанда, жетілдірілген технологиясына қарамастан, 50% нашар бейімделген үй-жайларда, сатылатын өнім сапасының төмендеуіне әкеліп соқтырған нормативтік және кадрмен қамтамасыз етілудің өрескел кемшіліктерімен жұмыс істейді, кәсіпкерлер мал дәрігерлік куәландырусыз және өнімнің қауіпсіздігі туралы гигиеналық қорытындысыз күмәнді сападағы тамақ өнімдері мен тауарларды жиі сатып алады.

3.5. Халықтың радиациялық қауіпсіздігі

Республиканың аумағында орналасқан рудниктер, полигондар, энергетика кәсіпорындары, өндірістер және олардың қалдықтары қоршаған ортаның радионуклеидтермен ластану мүмкіндігіне байланысты үлкен қауіп төндіреді.

Мәселен, Жамбыл облысындағы бұрынғы уран өндірісінің қалдықтары 200 мыңнан астам тоннаны құрайды, ал өндіріс алаңындағы радиацияның деңгейі 20-580 мкp/сағатқа жетеді. Қайта қопсытуға жататын рудниктер аумағының жалпы аумағы 1204,5 мың шаршы метрді құрайды.

Ақмола облысы, Еңбекшілдер ауданындағы бұрынғы уран рудниктері мен шахталары қайта қопсытуды қажет етеді. Өндіріс алаңдарындағы гамма сәулелері дозасының қуаты сағатына 150-ден 600 мкp аралығында өзгеріп отырады.

Халықтың радиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселесі өзектілердің бірі болып қалып отыр. Қазақстан аумағында 1989 жылдан бастап ядролық жарылыстар жүргізілмесе де, Семей мен Азғыр полигондарының техникалық алаңдарындағы радиациялық жағдай әлі де ықтимал қауіпті болып отыр. Полигондардың жері халық шаруашылығының айналымына берілгеннен кейін көптеген радиациялық қауіпті объектілер мен аумақтардан күзет алынып тасталды. Оларға тұрғындардың бақылаусыз кіруіне жол ашылды.

Қазақстандағы негізгі дозақұраушы факторлардың бірі бұрынғысынша радон және оның ыдырауының өнімдері болып қалуда. Фосфор рудаларын, сирек және түсті металдарды өндіру және қайта өңдеу жөніндегі кәсіпорындар аспаптарды сатып алмайды және жұмыс аймағының ауасындағы радонның мөлшеріне өндірістік бақылау жүргізбейді. Сонымен бір мезгілде, осы кәсіпорындардың жерасты кенінің

жұмысшылары Қазақстандағы бойына сәулені ең көп дарытушы құрам болып қалып отыр. Олардың сәуле дарыту дозалары, әсіресе, сирек полиметалдар өндіру жөніндегі шахталардағы, жол берілген 1,5 бэр/жылдың орнына 500 бэр/жылға дейін жетеді. Баршаға белгілі, радиацияның барлық басқа түрлерінің ішінде, осы радон мен оның бөлінуінің еншілес өнімдері өкпе рагының этиологиясында өте маңызды роль атқаратыны белгілі (ол мәні бойынша өкпе рагының пайда болуына темекі шегуден кейін екінші себепші болып табылады).

Радиоактивтік қалдықтарды көму күрделі проблема болып қалып отыр. Жыл сайын ел кәсіпорындарында көмуге жататын 20000-дай радиоактивтік пайдаланылмаған көздер сақталады. 1995 жылы "Байкал" объектісінің пайдалануға берілуі радиоактивтік қалдықтарды көмудің барлық проблемасын шешкен жоқ. Қызметтер үшін жоғары баға Қазақстанның оңтүстік және батыс аймақтарынан тасымалдаудың алыстығы, кешеннің ірі ауқымды қалдықтарды қабылдауға қабілетсіздігі Республиканың батыс және орталық аймақтарында радиоактивті қалдықтарды көмудің аймақаралық пункті құрылысының қажеттігін көрсетеді. Кәсіпорындарда радиоактивтік қалдықтардың жиналуы радиоактивтік заттарды ұрлау, жоғалту немесе мақсатқа сай пайдаланылмауы салдарынан авариялық жағдайлардың туындауының қаупін арттырады. Радиоактивтік заттармен жұмыс істейтін көптеген кәсіпорындардың таратылу процесінің жүріп жатуы жағдайды шиеленістіре түседі, соның нәтижесінде радиоактивтік көздер иесіз қалды және ешкім бақылау жасамайды, мұны іс жүзінде төтенше жағдайлардың қатарына жатқызуға болады.

3.6. Табиғи зілзала аудандары мен авариялар болған жерлерде эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру

Қазақстан аумағында жиырмадан астам қауіпті табиғи процестер пайда болуда. Олардан болатын таралу, қайталану, келтірілетін зиян жылдан жылға өзгеріп отырады. Халық және шаруашылықтар үшін барынша қауіптілері: жер сілкінісі, құлаулар мен көшкіндер, селдер мен тасқындар, суға кету, көктемгі үсіктер мен қар басулар, қар көшкіні, Каспий теңізі деңгейінің көтерілуі, шөлге айналу процестері болып табылады.

Жыл сайын елдің оңтүстігі мен оңтүстік шығысында бірнеше ондаған рет күші 2-3 балдық жер асты дүмпулері мен тербелісі тіркеледі. Тұрғын үйлер және өндірістік объектілердің едәуір қирауына әкеліп соғатын эпицентрдегі 4-6 балдық сілкіністер жиі б а й қ а л а д ы .

Каспий теңізіндегі судың қазіргі уақыттағы көтерілуі жағалауларда орналасқан қалалар мен селолар аумақтарын су басып кету қаупін төндіруде ауыл шаруашылығы мен тұтастай алғанда, экономикаға оңалмайтын зиян келтіруде. Төтенше жағдайлар туындауы мүмкін жерлерде алғашқы медициналық көмек көрсететін және эпидемияға қарсы іс-шаралар жүргізетін жедел қоғамдық бөлімшелерді қажет етеді.

3.7. Өнеркәсіптік объектілерде қалыпты еңбек жағдайын жасау

Мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау органдарының деректері бойынша кәсіпорындардың жұмыс аумағының ауасына 200-ден астам зиянды химиялық заттар бөлініп шығады екен. Өнеркәсіптік орындарда жұмыс істейтіндер өндірістік ортаның басқа да қолайсыз факторларының әсеріне ұшырайды, олардың ішінде: физикалық (шу, тербеліс, электромагниттік өрістер, статикалық электр, жоғарғы және төменгі температура, иондық сәулелену, ультракүлгін және инфрақызыл радиация), биологиялық (патогендік микроорганизмдер) және психофизиологиялық (физикалық және жүйке-физикалық ауыртпалықтар) бар.

Жыл сайын еңбек жағдайы жұмыс аймағы ауасының ластану деңгейі бойынша гигиеналық нормативтерге сәйкес келмейтін 40%-дан астам кәсіпорындар анықталады. Шаң-тозаңдануы кен өндіру мен көмір өнеркәсібі орындарындағы нормативтерден ондаған есе асып түседі. Өндірістік үй-жайлар ауасының химиялық ингредиенттермен шоғырланулардағы ластануы ШЖШ-дан жоғары болуы өнеркәсіптің фосфор (фосфин, фосфорлық ангидрид, көміртегі тотығы, фторлы сутегі) металлургиялық (қорғасын, мышьяк, мырыш, мыс, мышьякті, күкірт ангидрид, бериллий, көміртегі тотығы), мұнай өндіру, мұнай өңдеу, газ (көмірсутегі, күкірт ангидрид, бенз/а/пирен, көміртегі тотығы, күкірт сутегісі, сілті) салаларының объектілерінде орын алған.

Зиянды және қолайсыз еңбек жағдайларында (халық шаруашылығының негізгі салалары бойынша) жұмыс істейтіндердің саны 382,0 мың адамды немесе бүкіл санының 15%-ын құрайды. Қарағанды облысында бұл көрсеткіш - 32%, бұрынғы Жезқазған облысында 22,2%, Шығыс Қазақстанда - 31%.

Тұтастай алғанда ел бойынша өнеркәсіптегі және көліктегі әрбір бесінші жұмыс орыны гигиеналық талаптарға сәйкес келмейді, жұмыс істеушілердің 30-дан 50%-ға дейіні ауыр дене жұмысымен айналысады, бұл жағдайда әйел еңбегі кеңінен п а й д а л а н ы л а д ы .

Кәсіптік сырқаттану мен кәсіптік уланудың алғашқы байқалған жағдайларының ішінде аурулардың 66,6%-ының кәсібі бойынша еңбек қабілетін жоғалтқандығы байқалды. Әсіресе, бұл көрсеткіш көмір өнеркәсібі қызметкерлерінің арасында жоғары (99,5%). Орта есеппен кәсіптік патологияның 10%-ы әйелдерге түседі.

Кәсіптік сырқаттардың пайда болуына ықпал ететін себептерді талдау кезінде 46,7%-ы технологиялық процестердің жетілдірілмеуінен, 21,2%-ы құрал-жабдықтардың, тетіктердің, құрылғылар мен аспаптардың құрастырулық кемшіліктерінің болуы себепті, 7%-ы техника қауіпсіздігі ережелерінің бұзылуынан б о л а т ы н ы б е л г і л і б о л д ы .

Сонымен бір мезгілде, қаржылық қиындықтардан бұрын тиімді жұмыс істеп тұрған ірі өнеркәсіптік орындардың қызметкерлерін медициналық-санитарлық қамтамасыз ету және техника қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды бақылау жүйесінің ұйымдастырылуы б ұ з ы л ғ а н .

Колхоздардың таратылуына байланысты көптеген шағын шаруа қожалықтары

құрылды. Жаңа құрылған шаруашылықтар механизация құралдарымен өте нашар жабдықталған, мал өсірудің типтік емес қора-қопсыларын пайдаланады, жұмыс киімдері мен жеке қорғау құралдары, санитарлық-тұрмыстық үй-жайларымен жеткілікті мөлшерде қамтамасыз етілмеген - осының бәрі, белгілі бір дәрежеде, еңбек жағдайын нашарлатады және кәсіптік сырқаттардың пайда болуына ықпал жасайды, оның ішіндегі ең қауіпті патология бруцеллез болып табылады.

Шаруа қожалықтарында денсаулықты қорғауға бағытталған республикада қабылданған және қолданылып жүрген заңдар сақталмайды. Мал төлдету науқаны кезеңінде ауру малмен жүргізілетін жұмыстарға кез келген жастағы балалар жіберіледі. Темекі өңдеу кезінде темекі өңдеу жұмысына балалар, жүкті, емшектегі баласы бар әйелдер тартылып, өрескел кемшіліктер жіберіледі.

3.8. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау

Балалардың мектепке дейінгі мекемелеріндегі балаларды ұстау жағдайларының нашарлауы, олардың көпшілігінің жабылуы балалардың денсаулық жағдайына әсер етті. Сырқаттану құрылымында өткір ішек инфекциялары, суық тию сырқаттары (өткір тонзиллит, ангина, бронхит, тұмау, ОРВИ) және вирустық гепатит басым болып отыр. Сырқаттанған ұйымдастырылған балалардың үлес салмағы республика бойынша 31,6%-ды, Қызылорда облысында - 42,1%, Оңтүстік Қазақстан облысында - 40,1%, Жамбыл облысында - 40,8%, Маңғыстау облысында - 39,1%, Ақтау облысында - 38,5%-ды құрады.

8246 жалпы білім беру мектептерінен 4368-і (52,9%) үлгілік ғимараттарда, 3878-і қарапайым үй-жайларда, 223-і апатты жағдайдағы ғимараттарда орналасқан. Мектептердің жартысынан көбі 2 және 2,5 ауысымда жұмыс істейді, ал үзілістер 5 минутқа дейін қысқартылған.

Үй-жайлардағы температуралық режим бұзылған, жасанды жарықтандыру дәрежесі төмендеген. Мектеп жиһазы ескі, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келмейді. Оны ауыстыру жүргізілмейді. Мектептердің 40%-ында дене тәрбиесі сабағы дәліздерде және басқа бұл мақсат үшін нашар бейімделген үй-жайларда өткізіледі.

Мектептерді компьютерлендіру алаңдар бойынша да, құрал-жабдықтарды орналастыру бойынша да компьютерлік үй-жайларға қойылатын санитарлық талаптарды ескермей жүргізіледі және т.с.с.

Мектеп оқушыларының ыстық тамағын ұйымдастыруда елеулі кемшіліктер бар: тамаққа дотация бөлінбейді және ыстық тамақпен қамту небәрі 10-15%-ды құрайды. Тағам блоктарындағы технологиялық және тоңазытқыш жабдықтарының 30%-ы жарамсыз.

Ет, сүт, май сияқты негізгі азық-түліктерді жеткізуде жүйелі түрде іркілістердің болуы орын алған, балық, жұмыртқа, шырындар, жемістер сирек түседі. Тағамдардың калориялылығы әдетте 2 және одан да көп есе төмендеген, С-витаминдеу іс жүзінде жүргізілмейді.

3.9. Санитарлық ағарту.

Халық арасында жұқпалы және жұқпалы емес этиология ауруларының алдын алу жөніндегі медициналық және гигиеналық білімдерді кеңінен насихаттауды қамтамасыз ету қажет. Қоршаған табиғи және әлеуметтік орта, оның жағдайы белгілі бір дәрежеде біздің оған деген қарым-қатынасымызға байланысты екендігін, көптеген аурулардың экологияға тәуелді екендігі туралы халыққа түсінік беру керек. Санитарлық ағарту халықты қарапайым гигиеналық ережелерге үйретуге, әркімге өз денсаулық жағдайы үшін жеке жауапкершілігі туралы түсіндіруге бағытталуы тиіс.

4. ҚОҒҰІЖ-ді ғылыми қамтамасыз ету

ҚОҒҰІЖ қолдауға кеңестер жүргізу бағдарламасы терең ғылыми зерттеулерді және басымдықты проблемаларды іріктеуді талап етеді. Осы мақсат үшін мынадай жобалар ұ с ы н ы л а д ы :

4.1. "Қоршаған орта мен Васильковский алтын кен орынына жақын тұратын тұрғындардың денсаулығы жағдайын жақсарту жөніндегі санитарлық-гигиеналық і с - ш а р а л а р д ы ә з і р л е у " .

Мақсат: Васильковский кен-байыту комбинатының орналасу аймағындағы қоршаған ортаның жағдайы бойынша адам мекендейтін орта сапасының экологиялық-гигиеналық бағасы мен болжамын беру және оны оңтайландыру мен тұрғындардың денсаулық жағдайын жақсарту жөніндегі табиғат қорғау шараларының ғылыми дәлелденген жүйесін әзірлеу.

4.2. "Республика түсті металлургиясы жетекші кәсіпорындарының өнеркәсіптік ағынды суларын кешенді биохимиялық тазарту әдістерін әзірлеу".

Мақсат: Әртүрлі технологиялық циклдарда суды қайта пайдалану көлемін арттыру үшін металдар иондары, ауадағы заттар, әртүрлі органикалық қосылыстар және т.б. тәрізді ластаушы компоненттерді жоюға мүмкіндік беретін микробиологиялық процестерді пайдалану негізінде өнеркәсіптік ағынды суларды тазартудың тиімді к е ш е н д і ә д і с т е р і н ә з і р л е у .

4.3. "Республика су экожүйелерінің санитарлық-гигиеналық саулығын қолдауға бағытталған іс-шараларды әзірлеу және іске асыру".

Мақсат: Шекарадан тыс су көздерінің болуымен Қазақстан Республикасының аумағына тырысқақ бойынша эпидемиологиялық саулықты қамтамасыз ету. Республика жер үсті су айдындарының ластануын бақылау. Тырысқақты бактериологиялық диагностикалаудың жаңа әдістерін жетілдіру және әзірлеу. Қоршаған орта объектілерінде тырысқақ вибриондарының пайда болуы, Қазақстан Республикасымен шектесетін ТМД елдеріндегі тырысқақпен ауыру туралы ақпараттарды қысқа мерзімде алу және өңдеу.

4.4. Арал өңірі аумағында бруцеллезге қарсы алдын алу шараларының кешенді ж ү й е с і н ә з і р л е у .

Мақсат: Арал өңірінің антропогендік шөлдену аймағында бруцеллезді

эпизоотологиялық-эпидемиологиялық қадағалаудың кешенді жүйесін әзірлеу және
е н г і з у .

4.5. "Сырдарияның төменгі жағы мен Арал өңірінің тұрғындарына медициналық-санитарлық қызмет көрсетуді жақсарту жөніндегі ғылыми негізделген іс-шаралар кешенін әзірлеу және іске асыру".

Мақсат: Сырдарияның төменгі жағы мен Арал өңіріндегі экологиялық жағдайға кешенді гигиеналық баға беру, қоршаған ортаның ластануының таралу деңгейі мен қарқынын анықтау және тұрғындар денсаулығына қолайсыз факторлар ықпалының
з а р д а п т а р ы н б а ғ а л а у .

4.6. "Қазақстан Республикасында тамақ өнімдеріндегі контаминанттардың химиялық және биологиялық пайда болуына мониторинг жүйесінің ғылыми әдістемелік негіздемелерін әзірлеу".

Мақсат: Тамақ өнімдерінің химиялық және биологиялық жолмен пайда болған ксенобиотикамен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әр түрлі аймақтарындағы радиациямен ластануы туралы ақпараттарды жинау және талдау, олардың денсаулыққа қауіптілігі дәрежесін ғылыми негіздеу, оларды индексациялаудың аса жетілдірілген әдістерін әзірлеу, сондай-ақ бағытталған әсері бар тағамдарға биологиялық белсенді қоспалар жасау жолымен азық-түлікке тәуелді аурулардың алдын алу.

4.7. "Азғыр" полигонына жақын орналасқан Атырау облысының селолық аудандарындағы қоршаған орта мен тұрғындары денсаулығының санитарлық-гигиеналық параметрлері.

Мақсат: Қоршаған орта объектілерінің ластану жағдайын, радионуклидтердің жиналу дәрежесін бағалау және "Азғыр" полигонына жақын орналасқан аудандардағы аурулардың алдын алу, тұрғындардың денсаулығына қоршаған орта санасының өзгеруінің залалды әсерін ескерту жөніндегі ғылыми негізделген іс-шаралар жүйесін
ә з і р л е у .

4.8. "Радиациялық қауіпті аймақтардағы тұрғындарды сауықтыру бағдарламасы (Капустин я р , А з ғ ы р) " .

Мақсат: Радиациялық қауіпті аймақтардағы тұрғындарды оңалту бағдарламасын әзірлеу (Капустин я р , А з ғ ы р) .

4.9. "Қазақстанның экологиялық қолайсыз аймақтарындағы қоршаған ортаны ластаушы факторлардың адамға әсер етуіндегі мутациялық көріністерді зерттеу".

Мақсат: Өмір сүруге экологиялық қолайсыз аймақтардағы тұрғындардың денсаулық жағдайының бейнесін жасау және әртүрлі аймақтарға мейлінше тән
п а т о л о г и я л а р д ы а н ы қ т а у .

4.10. "Қазақстанның жазық және таулы облыстарындағы шөл және дала биоценоздарын мекендеушілердің тұқымдық әртүрлілігін сақтау".

Мақсат: Табиғи биоценоздардың жағдайын экологиялық бағалау және Қазақстан Республикасының шөл және далалық облыстарындағы оба ошақтарына экологиялық

мониторингтың жүйесін жетілдіру.

4.11. "Каспий өңірі аймағындағы шаруашылықтық-ауызсумен жабдықтау сапасының тұрғындардың энтеровирустық инфекциялармен сырқаттану деңгейіне ықпалы".

Мақсат: Энтеровирустық этиологиямен сырқаттануды болжау және адамның популяциясы мен су объектілеріндегі энтеровирустердің айналымын шектеу.

4.12. Каспий өңірі аймағындағы шаруашылықтық-ауызсумен жабдықтау көздері сапасының санитарлық-гигиеналық көрсеткіштері және олардың тұрғындардың А және Е гепатиттерімен сырқаттануына әсері.

Мақсат: Шаруашылықтық-ауызсумен жабдықтау көздері сапасының экологиялық-гигиеналық көрсеткіштері мен негізінен су арқылы таралатын А және Е гепатит вирустарымен тұрғындардың ауруы арасындағы байланысты анықтау.

4.13. "Ауызсудың санитарлық-гигиеналық көрсеткіштері және оның Қазақстан Республикасы халқының жұқпалы аурулармен науқастануының арасындағы байланысы".

Мақсат: Ауызсудың бактериялық және вирустық ластануы мен халық денсаулығының арасындағы сандық байланысты анықтау.

4.14. "Әрі қарай алдын алу іс-шараларын әзірлей отырып, қоршаған ортаның диоксиндермен ластануын токсикологиялық-гигиеналық бағалау".

Мақсат: Қоршаған ортаның диоксиндермен ластануы мен халық денсаулығы жағдайының аймақтық ерекшеліктерін анықтау, сондай-ақ гигиеналық және экологиялық нормативтер мен алдын алу іс-шараларын жетілдіру үшін токсикокинетика мен диоксиндердің токсикодинамикасын негіздеу.

4.15. "Қазақстан Республикасындағы қырым геморрагиялық безгегінің экологиялық-эпидемиологиялық ерекшеліктері".

Мақсат: Сырқаттанудың табиғи ошағындағы тиімді алдын алу мен эпидемияға қарсы іс-шараларды анықтау және жүргізу үшін қырым геморрагиялық безгегі кезіндегі эпидемиологиялық және эпизоотикалық процесстердің аймақтық ерекшеліктерін анықтау.

4.16. Кене энцефалитіне қатысты Іле Алатауы етегіне санитарлық-эпидемиологиялық сараптама.

Мақсат: Іле Алатауының етегіндегі кене энцефалитінің эпидемиологиялық және эпизоотологиялық ерекшеліктерін зерттеу.

4.17. "Қазақстанның су ресурстарын түйнеме қоздырғыштарымен тұқымдануын болдырмау мақсатында эпидемиологиялық және эпизоотологиялық іс-шараларды ұйымдастыру үшін түйнемені зертханалық диагностикалау".

Мақсат: Диагностикалық иммунореагенттердің көмегімен Қазақстан Республикасының аумағында түйнеменің таралуын зерттеу және түйнеменің иммундық алдын алудың пәрменділігін анықтау.

4.18. "Су ресурстарына қатаң орайласқан тырысқақты, туляремияны және лептоспироздарды зертханалық диагностикалауды әзірлеу және жетілдіру".

Мақсат: Олардың таралу өлкесін зерттеу және ошақтарда эпизоотикаға және эпидемияға қарсы бара-бар іс-шараларды уақытында жүргізу мақсатында су ресурстарына қатаң орайласқан тырысқақты, туляремияны және лептоспирозды зертханалық диагностикалауды жетілдіру және әзірлеу.

4.19. "Экологиялық қолайсыз орта жағдайындағы бруцеллез кезінде эпидемиологиялық қадағалау мен диагностиканы жетілдіру".

Мақсат: әртүрлі биотикалық субстраттарда қоздырғыштарды индикациялаудың тиімді әдістерін әзірлеу мен тәжірибеге енгізу, эпидемиологиялық жағдайға әсер ететін қоздырғыштың қасиеттерін терең зерттеу жолымен эпидемиологиялық қадағалау жүйесін оңтайландыру.

4.20. "Қазақстанның мол сулы аудандарында зооноздарға (йерсиниоз, листериоз, пастереллез) бактериологиялық бақылауды жетілдіру".

Мақсат: Қазақстан Республикасында бактериялық зооноздардың экологиясы мен эпидемиологиясын зерттеу, олардың зертханалық-этиологиялық диагностикасының әмбебап сызбасын әзірлеу.

4.21. "Аллергодерматоздардың Атырау, Шығыс Қазақстан және Алматы облыстарындағы қоршаған ортаның ластануымен байланысын орнату және "Қоршаған орта және аллергия дерматоздар" алдын алу іс-шараларын әзірлеу.

Мақсат: Аллергодерматоздардың дамуына қоршаған орта факторларының қолайсыз әсерінің себеп-салдар байланыстарын белгілеу және алдын алу іс-шараларын әзірлеу.

4.22. "Адамдарға жұғу қаупін азайту мақсатында обаның табиғи ошақтарына эпидемиологиялық бақылаудың жүйесін жетілдіру".

Мақсат: Адамдардың оба қоздырғыштарын жұқтыру қаупін азайту мақсатында обаның табиғи ошақтарына эпидемиологиялық қадағалаудың жүйесін жетілдіру.

4.23. "Арал өңірі аймағындағы экологиялық апат зонасында диарейлік аурулардың алдын алу".

Мақсат: Шаруашылық-ауызсулық жабдықтау көздерінің ластану дәрежесін экологиялық-гигиеналық бағалау және Арал өңірі экологиялық апат аймағы ластануының эпидемиялық процесс пен қатты іш инфекциялары қоздырғыштарының биологиялық ерекшеліктеріне ықпалы.

4.24. "Техногендік биогеохимиялық провинция жағдайында ауыр металдардың әйелдердің репродукциялық қызметіне әсерін анықтау және сауықтыру іс-шаралары жүйесін әзірлеу".

Мақсат: Техногендік биогеохимиялық провинция жағдайында жүктіліктің өтуі мен бала тууға, сондай-ақ нәрестелердің патология алғы және патологиялық жай-күйлерінің дамуына ауыр металдардың әсер ету мүмкіндігін зерттеу.

4.25. "Экологиялық мониторингті және Қазақстан Республикасының су көздерінің

ластануымен байланысты туляремиямен сырқаттануды болдырмау жүйесін ұйымдастыру".

Мақсат: Су көздерінің ластануымен байланысты туляремия бойынша алдын алу іс-шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу.

ҚОҒҰІЖ-ді қамтамасыз ету үшін келтірген жобалар жалпы санитарлық-эпидемиологиялық проблемалардың ғылыми жобаларын жұқпалы, сондай-ақ жұқпалы емес аурулардың диагностикасы мен алдын алу мәселелерін қамтиды. Ғылыми жобаларды тиісті министрліктердің бюджетіндегі осы мақсатқа көзделген қаржылық қаражаты есебінен әзірлеу жобаланып отыр.

Қорытынды

Қазақстан Республикасының ҚОҒҰІЖ-і Еуропалық елдердің қоршаған орта министрлері мен денсаулық сақтау министрлері белгілеген қоршаған ортаның гигиенасы саласындағы басымдылықтарды қамтиды. Бұл басымдылықтар Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілген (Астана, 1998 жыл) "Халық денсаулығы" бағдарламасы шеңберінде жүзеге асырылып жатқан 110 негізгі бағыттарда топталған (қосымша).

ҚОҒҰІЖ-дің мақсаттары мен міндеттерін кезеңдер бойынша: 2000-2001 жылдар, 2002-2003 жылдар, 2004-2005 жылдар, қол жеткізу көзделіп отыр.

ҚОҒҰІЖ-дің негізгі мақсаттары қоршаған әлеуметтік және өндірістік табиғи ортаны жақсарту, республика тұрғындарының денсаулығын қорғау және мемлекет пен қоғамның тұрақты дамуына қол жеткізу болып табылады. Жоспармен көзделген міндеттер: халықтың денсаулығын және санитарлық-эпидемиологиялық саулығын қорғау, сонымен қатар қоршаған ортаны қорғау азаматтар мен қоғамдық ұйымдардың құқықтары мен міндеттерінде, экологиялық, гигиеналық құқық бұзу жауапкершілігінде және реттеу, халықты тәрбиелеу мен ағарту құралдарында айқындалған.

ҚОҒҰІЖ-дің іс-шараларын жүзеге асыру аурудың, қайтыс болудың азаюымен, азаматтардың өмірінің ұзаруы және еңбекке қабілетін арттыруымен көрсетілетін әлеуметтік экономикалық тиімділікті береді. Республика Үкіметінің, министрліктердің, ведомстволардың, барлық деңгейдегі атқарушы органдардың, сондай-ақ бағыныстылығына және меншік нысандарына қарамастан барлық заңды және жеке тұлғалардың қатысуынсыз осы жоспарда көзделген сауықтыру іс-шараларын жүзеге асыру мүмкін емес.

Қазақстан Республикасының ҚОҒҰІЖ-ін қаржыландыру республикалық және жергілікті бюджеттерде көзделген қаражат шегінде, шетел инвестицияларын, донор елдердің және халықаралық ұйымдардың, сондай-ақ шаруашылық жүргізуші субъектілердің көмегін тарту жолымен жүзеге асырылатын болады.

Қосымша

ЕСКЕРТУ. Қосымша өзгерді - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 12 қыркүйектегі N 922 қаулысымен.

1-блок. Қоршаған орта гигиенасының жәй-күйін бағалау

Рет! N ! !	Басымдықты бағыты! ! !	Іс-шара !	Аяқтау ! нысаны !	Күтілетін! нәтиже !	Жауапты! орында! мерзімі
------------------	------------------------------	--------------	----------------------	------------------------	--------------------------------

1 Қоршаған табиғи 1.1. Экологиялық Аудандас. Елдің ДСМ, 2001 ортаның, өндіріс. аудандастыруға тырудың санитар. ҚОҚМ жылдың тік ортаның сәйкес Қазақстан картасы лық-ги. IV ластануының және Республикасының гиеналық тоқсаны басқа да зиянды санитарлық-гигие. жай-күйін факторларының налық аудандас. бағалау адамдардың ден. тырылуын жүргізу. саулығына зиянды Қоршаған ортаның әсерлерін анық. гигиенасы жөнін. тау, азайту, жою дегі стратегияны және аумақтық әзірлеу (о б ь е к т і л і к) а л д ы н а л у і с - ш а р а л а р ы н

әзірлеу

1.2. Қоршаған Бұйрық Қоршаған ДСМ 2001 табиғи орта орта жылдың объектілерінде объектіле. II химиялық, биоло. рінің са. тоқсаны гиялық заттардың пасын жақ. құрамы және фи. сарту және зикалық факторлар ластануын (МШШ, ӘБКД, МБД, азайту Ж Ш Д , М Ш Д , ж ә н е т . б .) д еңг е й і н ің қосымша гиеналық н о р м а т и в т е р і н

бекіту

1.3. Шаруашылық Бұйрық Шаруашы. ДСМ 2000 және өзге де лық неме. жылдың қызметті жүргізу се өзге де III мен жобалау бары. қызметтерді тоқсаны сында қабылданған жобалау жә. шешімдердің сәй. не жүргізу кестігіне санитар. барысында

лық-эпидемиология.
лық сараптаманы
жүзеге асыру

гигиеналық
норматив.
терге сай
келуіне қол

жеткізу

1.4. Қоршаған табиғи ортаның жай-күйіне және адамдардың ден. саулығына жағым. сыз әсер етуі мүмкін, елде өндірілетін және шетелден әкелінетін

Сарапта. Республика ДСМ Ағымда. малық халқының қорытын. қауіпсіз. ды дігі Деректер банкі

ғы са. нитар. лық-ги. гиена. лық қа. дағала. удың бары. сында

х и м и я л ы қ ж ә н е
б и о л о г и я л ы қ
з а т т а р ғ а , қ ұ р ы л ы с
м а т е р и а л д а р ы н а ,
и о н д а у ш ы ж ә н е
и о н д а у с ы з
с ә у л е л е н у к ө з д е р і н е ,
ө н д і р і с қ ұ р а л д а р ы н а ,
т е х н о л о г и я л а р ғ а
ж ә н е т . б . с а н и т а р .
л ы қ - э п и д е м и о л о г и я л ы қ
с а р а п т а м а н ы ж ү з е г е
а с ы р у

2-блок. Денсаулық үшін қауіпсіз жеткілікті көлемдегі ауызсу

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Су факторына байланысты адамдардың жұқпалы және

2.1. Топтық және жер. Әкімдер. Халықты Облыс. 2001
гілікті су құбырлары дің ше. сумен тардың жылдың
істен шыққан аудандар. шімдері жабдық. әкімде. III
да ауызсудың жаңа көз. тауды рі, тоқса.

жұқпалы емес дерін іздестіру (Сол. жақсарту ТОҚМ ны
этиологиямен түстік Қазақстан,
сырқаттануын Қостанай, Атырау, Оң.
сақтандыру түстік Қазақстан,
Қызылорда, Павлодар
облыстары)

2.2. Сумен жабдықтау Қазақ. Судың са. ТОҚМ, 2001
объектілерінің иелері стан пасын ЭИСМ- жыл.
- заңды тұлғалар мен Респуб. жақсарту, нің дың
суды тұтынушылардың ликасы. жұқпалы Құрылыс III
құқықтары мен ның Үкі. аурумен істері тоқ.
міндеттерін реттейтін меті қа. науқаста. жөнін. саны
нормативтік кесімді улысының нуды дегі
әзірлеу жобасы азайту комите.
және Қа. ті, ДСА,
зақстан облыстар.
Р е с п у б . дың
ликасы әкімдері
З а ң ы н ы ң

жобасы

2.3. Жұқпалы ау. Әдістеме. Халықтың ДСА 2001
рулардың (тырыс. лік нұс. санитар. жылдың
қақ, дизентерия, қаулар лық-эпи. II
іш сүзегі және демиоло. тоқсаны
т.б.) алдын алу гиялық
жөніндегі сани. саулығын
тарлық және эпи. қамтама.
демияға қарсы ке. сыз ету
шенді іс-шаралар.
ды жүргізу тура.
лы әдістемелік
нұсқауларды

әзірлеу

2.4. Су құбыры Әкімдер. Халықты Облыс. 2001
құрылыстары мен дің сумен тардың жылдың
желілерін, сон. шешімі жабдық. әкімде. III
дай-ақ басқа да тауды рі, тоқсаны
сумен жабдықтау жақсар. ТОҚМ,
объектілерін ту ЭИСМ-

тиісті санитар. нiң
лық-техникалық Құрылыс
жағдайға келтi. iстерi
ру және шаруа. жөнiн.
шылық ауызсу дегi
мұқтаждықтары комитетi
үшiн нормативтiк
көлем мен сапада
халыққа су берудi

қамтамасыз ету

2.5. Оңтүстік Қазақ. Бұл да ТОҚМ, 2002
Қазақстан және стан ДСА, жылдың
Жамбыл облыстар. Респуб. облыс. II
ында орталықтан. ликасы. тардың тоқсаны
дырылған шаруа. ның Үкi. әкiмде.
шылық-ауызсумен метiне рi
жабдықтау көзi ақпарат
ретiнде суармалы беру,
-суландыру жүйе. Әкiмдер.
лерiнiң алдын дiң ше.
ала тазартылған шiмдерi
және залалсыздан.
дырылған суларын
пайдаланудың
мүмкiндiгiн

зерделеу

2.6. Маңғыстау, Қазақстан Халықты Облыс. 2001
Қызылорда, Аты. Республи. сумен тардың жылдың
рау облыстары қасының жабдық. әкiмде. IV
халқын ауызсумен Үкiметiне тауды рi тоқсаны
жабдықтау үшiн ақпарат жақсарту
су тұщытатын беру
қондырғыларды
енгiзудi қамта.

масыз ету

2.7. Бальнеоло. Санитар. Минерал. ДСА, 2001
гиялық санатори. лық-ги. дық су. ТОҚМ, жылдың
ялық-курорттық гиеналық лардың облыс. III
мекемелер мен және сапасын тардың тоқсаны

асханалық және экология. және ха. әкімде.
емдік минералды лық лықтың рі
суларды бөліп сарапта. денсаулы.
құю кәсіпорында. малар, ғын жақ.
рының құрылысын әкімдер. сарту
салу үшін жерас. дің ше.
ты минералды су шімдері
көздері кен орын.
дарын пайдалану.
дың мүмкіндігін
з е р д е л е у

3-блок. Зиянды заттардың атмосфералық ауаға шығарылуының, электромагниттік өрістердің және басқа да физикалық факторлардың көздерін санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Тиісті алдын 3.1. Облыс ор. Бірлескен Атмосфера. ТОҚМ, 2000
алу іс-шарала. талықтарындағы бұйрық лық ласта. Гидро. жылдың
рын әзірлей халықтың денсау. нудың әсе. мет, III
отырып, ауаның лығына атмосфе. рін азайту ДСА, тоқсаны
ластануының, ралық ластану жөніндегі облыс
шудың, электро. құрамы әсерінің іс-шаралар. әкім.
магниттік ахуал. себептік-салдар. ды әзірлеу дері
дың адамдардың лық байланысын
денсаулығына динамикалық
әсерін зерделеу тұрғыда зерделеу

3.2. Технология. Әкімдер. Қоршаған Облыс 2002
лық, ұйымдасты. дің ортаны әкімде. жылдың
ру-техникалық, шешімі жақсарту, рі, III
ауа қорғау және сырқатта. ЭИСМ, тоқсаны
кала құрылысы нуды ТОҚМ
шараларын іске азайту
асыру жолымен
улы заттардың
атмосфералық-ауа.

Ғ а ш ы ғ а р ы л у ы н
қ ы с қ а р т у д ы

қамтамасыз ету

3.3. Шудың жол Шуға қаты. Шу деңгей. ДСА, 2001
берілетін дең. сты карта. інің әсе. ТОҚМ, жылдың
гейінен асып лар, шу рін облыс. ІІІ
түсетін халық деңгейінің азайту тардың тоқсаны
денсаулығына әсерін әкімде.
әсерінің шегін азайту рі
айқындау жөнінде
ұсынымдар

әзірлеу

3.4. Неғұрлым Электро. Электро. ДСА, 2002
қуатты электро. магнит. магнит. ТОҚМ, жылдың
магниттік сәу. тік сәу. тік сәу. Гидро. ІІ
лелену көздерін лелену леленуді мет, тоқсаны
құжаттандыруды көздерін азайту қалалар.
жүргізу, сани. құжаттан. дың әкім.
тарлық қорғау дыру дері
аймақтары мен
құрылыстар
салуды шектеу
аймақтары
көлемдерінің
нормативтерге
сәйкестігін
айқындау

4-блок. Топырақтың санитарлық-эпидемиологиялық қауіпсіздігі. Аумақтарды
тұрмыстық және өндірістік қалдықтардан тазарту

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! ушы !

1 Тұрмыстық қатты 4.1. "Қалалық Қазақстан Санитар. ДСМ, 2000-
қалдықтарды жинау, және селолық Республи. лық жағ. ҚОҚМ, 2005
жою және кәдеге қоныстардың қасы Бас дайды ИСМ жыл.
жарату жөніндегі санитарлық мемлекет. жақсарту Құрылыс дар.

нормативтік база. жағдайы туралы тік сани. және ха. істері дың
 ны жетілдіру барлық шаруа. тарлық лықтың жөнін. III
 шылық субъекті. дәрігері. денсаулы. дегі ко. тоқ.
 лері мен азамат. нің қаулы. ғын сақ. митеті, саны
 тардың қызмет сы тау жө. ККМ, АШМ
 ететін және нінде ти.
 тұратын жерле. імді шара.
 рінің тазалығы лар қабыл.
 үшін жауапкер. дау

шілігі туралы "
 қаулының жоба.

сын әзірлеу

4.2. Қоршаған Норматив. Қоршаған Жер ре. 2000-
 орта объекті. тік құқық. орта сурста. 2002
 лері мен өсім. тық кесім. объекті. рын бас. жылда.
 дік тектес нің жобасы лерінде. қару жө. ры
 азық-түліктер. гі пести. ніндегі препа.
 дегі олардың цидтердің агент. ратта.
 қалдық мөлшерін құрамын тік, АШМ,рды
 айқындаудың азайту ТОҚМ, тірке.
 әдістемесі бар ДСА, Ғы. ген
 жаңа пестицид. лым ака. кезде.
 тік препарат. демиясы гі қа.
 тардың топырақ. жетті.
 қа зақымы жө. лік.
 ніндегі норма. терге
 тивтерді қарай

әзірлеу

2 Топырақтардың 4.3. Тұрғын үй Әкімдер. Қалалар. Облыс. 2000-2004
 ластануының секторын жоспар. дің ше. дың таза. тардың жылдар,
 халықтың жұқ. лы-тұрақты та. шімдері лығын әкімдері жыл сайын
 палы және зартуды жақсарту жақсарту
 жұқпалы емес барлық облыстар.
 этиологиямен дың орталықтарын.
 сырқаттануына да тұрмыстық
 тікелей және қатты қалдықтар.
 жанама әсерін ды ұқсату жөнін.
 болдырмау дегі үлгі поли.
 гондарын салу

4.4. Аудан орта. Бұл да Индеттер. Облыс. 2000-2005
лықтарында үлгі дің ал. тардың жылдар,
мал зираттарын дын алу және жыл сайын
салуға шаралар аудан.
қабылдау дардың
әкімдері,

АШМ

4.5. Топырақтың Топырақ Қоршаған БҒМ-нің 2000 жыл.
ластануының қыртысы ортаның топырақ. дың IV
сипаты мен дең. ластану. ластану. тану ин. тоқсаны
гейін анықтау ының ының ха. ституты
үшін ауылшаруа. картасы лық ден.
шылық және саулығы.
өнеркәсіптік на әсе.
аудандардың рінің
жерлерін түген. алдын
деуді жүргізу алу және
оны азайту

4.6. Кешенді Топырақ. Жұқпалы БҒМ-нің 2001
тәсіл негізінде ты тазар. және жұқ. топырақ. жылдың
топырақты және ту жөнін. палы емес тану, II
ең алдымен дегі іс- аурулар. микробио. тоқсаны
Солтүстік және шаралар. дың ал. логия
Оңтүстік Қазақ. дың жос. дын алу және ви.
станның егінші. пары русоло.
лік аудандарын. гия, бо.
дағы топырақты таника
тазарту жөнін. институт.
дегі іс-шаралар. ты Ұлт.
ды әзірлеу тық ака.

д е м и я
о р т а л ы .
ғ ы н ы ң
а г р а р л ы қ
з е р т т е у .
л е р и н с .
т и т у т ы

5-блок. Ұтымды тамақтану және тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
 N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
 ! ! ! ! ! у ш ы !

1. Тұтынушылар. 5.1. Тағам өнім. Бірлескен Тағам Мемстан. 2000
 дың сапалы дерін өндіру, бұйрық өнімде. дарт, жылдың
 тағам өнім. қайта өңдеу, рiнiң ЭИСМ, III
 дерiмен қа. тасымалдау, сапасын ДСА, об. тоқсаны,
 нағаттануын сақтау және са. жақсарту лыстар. әрi қарай
 қорғауға жә. ту кезiнде қа. дың тұрақты
 не кепiлдiк уiпсiздiк сапа. әкiмдерi қадағалау
 беруге ба. сына қойылатын процесiнде
 ғытталған нормативтiк та.
 нормативтiк лаптардың сақ.
 құқықтық талуын мемле.
 кесiмдердi кеттiк қадаға.
 және арнаулы лауды күшейту
 бағдарлама .

ларды әзiрлеу

5.2. Селолық Қазақстан Халықтың Ғылым 2002
 жерде тұратын Республi. денсаулы. академия. жылдың
 тұрғындардың қасының ғын жақ. сы II
 нақты тамақ. Үкiметiне сарту тоқсаны
 тануының жай - ақпарат

күйiн зерделеу беру

5.3. Тағам Бірлескен Халықтың ДСМ, 2001
 өнiмдерiнiң бұйрық эпидемио. Мемстан. жылдың
 бактериология. логиялық дарт, II тоқсаны,

2. Жартымсыз лық, радиация. саулығы ЭИСМ әрi қарай
 тамақтану лық және эколо. тұрақты
 және сапасыз гиялық қауiп. қадағалау
 өнiмдердi сiздiгiн бақылау процесiнде

тұтынумен 5.4. "Өсiмдiк Бірлескен Өсiмдiк Мемстан. 2001
 байланысты шаруашылығы өкiм шаруашы. дарт, жылдың
 болатын өнiмдерiне уыт. лығы ЭИСМ, IV тоқсаны
 сырқаттардың тылық сертифик. өнiмдерi. Ғылым
 алдын алу каттарын жаппай нiң сапа. акаде.
 енгiзу туралы" сын жақ. миясы,

Бірлескен

сарту ДСА
өкімнің жобасын

әзірлеу

5.5. Халықтың	Бірлескен Тағам	ДСМ,	Бұл да
тамақтану жағ.	бұйрық	өнімде.	Мемстан.
дайына монито.		ріне	дарт,
ринг жүйесін		байла.	ИСМ
әзірлеу және			нысты ха.
енгізу			лық ден.
			саулығы.
			ның алдын
			алу және
			оны жақ.
			сарту

6-блок.	Халықтың	радиациялық	қауіпсіздігі
---------	----------	-------------	--------------

Рет!Басымдықты	бағыты!	Іс-шара	! Аяқтау	!Күтілетін!	Жауапты!	Орындау
N !	!	! нысаны	!	нәтиже	!орында!	мерзімі
!	!	!	!	!	! ушы	!

1. Радиоактивті	6.1. Қазақстан	Бірлескен	Радиация.	ЭМРМ-нің	2001
көздер мен	Республикасы	өкім	лық қор.	Атом	жылдың
қалдықтарды	аумағындағы		ғау мен	энерге.	II
қауіпсіз	радиациялық		қауіпсіз.	тикасы	тоқсаны
сақтау мен	қауіпсіздік			дік	жөнін.
жою мәселе.	мәселелері бой.				дегі ко.
лері	ынша ЭИСМ-нің				митеті,
	Атом энергети.				ҚОҚМ,
	касы жөніндегі				ДСМ, ҰЯО
				комитеті,	ТОҚМ,
				ДСА арасындағы	
				өзара іс-қимыл	
				мен функциялар.	
				ды шектеудің	
				тәртібін	

әзірлеу

6.2. Радиоак.	Әкімдер.	Радиация.	Облыстар	2001
тивті қалдық.	дің ше.	лық қауіп.	мен қала.	жылдың

тарды уақытында шімдері сіздік. лардың І тоқсаны
жинауды, тасы. ті қамта. әкімдері,
малдауды, қайта масыз ету ИСМ,
өңдеуді және ҚОҚМ
к ө м у д і

қамтамасыз ету

6.3. Теңгерімнен Бұл да Жерді Облыстар. 2001
тыс рудалардың қалпына дың жылдың
барлық үйінді. келтіру әкімдері ІІ
лерін, радиоак. тоқсаны
тивті рудаларды
өндіру және
қайта өңдеу
жөніндегі кәсіп.
орындардың сак.
тау орындарын

өңдеу

2. Радиациялық 6.4. Халық ша. Қазақстан Радиация. ҚОҚМ, 2001
аномалияларды руашылығы айна. Республи. лық қау. ЭМРМ- жылдың
анықтау лымына берілген қасының іпсіздік. нің Атом ІІ тоқсаны
кезінде шұғыл радиациялық қа. Үкіметіне ті қамта. энергеті. 2001-2005
шараларды уіпті жерлерді ақпарат масыз ету қасы жө. ж.
қабылдай (полигондарды) беру ніндегі
отырып, радио-экология. комитеті,
республика лық тексеруді ҰЯО, БҒМ
аумағындағы жүргізу

радиациялық

жағдайды 6.5. Жұмысшы Норматив. Бұл да ДСА, 2001
зерделеу аймағы ауасын. тік-құқық. ЭИСМ, жылдың
дағы радонның, тық кесім. ТОҚМ, ІІІ
торонның және нің жобасы БҒМ тоқсаны
олардың ыдырау
өнімдерінің
мөлшеріне ба.
қылау жүйесін

кұру

6.6. Ядролық Қазақстан Бұл да ЭИСМ- 2001
реакторлардың Республи. нің Атом жылдың
пайдаланылған қасының энергеті. ІV

жылуды бөлу Үкіметіне қасы жө. тоқсаны
элементтерін ақпарат ніндегі
жабдықтаушы беру комитеті
з а у ы т т а р ғ а
қ а й т а р у т у р а л ы
Ү к і м е т к е м ә с е л е
е н г і з у

7-блок. Табиғи зілзалалар аудандары мен өнеркәсіптік авариялар болған жерлерде
эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Жер сілкінісі, 7.1. Төтенше Бірлескен Халықтың ДСМ, АШМ, 2000
су тасқыны жағдайлар ке. бұйрық қауіпсіз. ККМ, об. жылдың
және басқа да зінде шұғыл дігі лыстардың IV
табиғи алапат. медициналық әкімдері тоқсаны
тардың кезін. көмекті және
де республика эпидемияға
аумағында са. қарсы іс-шара.
нитарлық-ги. ларды ұйымдас.
гиеналық және тыру жөніндегі
эпидемиоло. жоспарды әзір.
гиялық жағ. леу
дайдың нашар.

лау ықтимал. 7.2. Апат әсе. ДСА-ның Санитар. ДСМ, об. 2001
дығын болжау ріне ұшыраған бұйрығы, лық-эпи. лыстардың жылдың
ошақтар мен Әкімдердің демиоло. әкімдері I тоқсаны
аудандарда шешімдері гиялық
жұмыс істейтін қызмет
мамандардың кадрлары.
мұқтажын ның бі.
анықтау және ліктілі.
оларды гін көте.
оқытып - үйрету ру

8-блок. Өнеркәсіптік объектілерде қалыпты еңбек жағдайын жасау

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Еңбектің 8.1. Экономика Бірлескен Еңбекті ЕХҚМ, БҒМ, 2001
гигиеналық салаларына же. бұйрықпен қорғау АШМ, Мем. жылдың
жағдайын текшілік ететін бірлескен мен оған стандарт, I
жақсарту, ұйымдар үшін ережелер. жағдайлар ЭИСМ, ККМ, тоқсаны
кәсіптік еңбекті қорғау ді әзірлеу туғызуды ДСА
улану мен жөніндегі нор. оңтайлан.
сырқаттану. мативтік-құқық. дыру
дың алдын алу тық кесімдер
ә з і р л е у д і

қамтамасыз ету

8.2. Өндірісте Жасөспі. Әйелдер ЕХҚМ, ЭИСМ, 2000
жұмыс істейтін рімдер мен және жас. ДСА, өнді. жыл.
жасөспірімдер әйелдердің өспірім. рістік дың
мен әйелдердің еңбектену дер кәсіпорын. II
еңбек жағдайын жағдайын денсаулы. дар, ұйым. тоқ.
жақсартуға талдау; ғының ал. дар саны
қойылатын та. Министр. дын алу
лаптарды күшейту ліктер мен және оны
ведомство. сақтау

ларға хат

8.3. Өндірістік Норматив. Еңбек ЕХҚМ, ЭИСМ, 2001
объектілердің тік-құқық. жағдайын ДСА, об. жылдың
жұмыс орындарын тық кесім. жақсарту лыстардың I
төлқұжаттандыру. нің жобасы әкімдері, тоқсаны
дың нормативтік өнеркәсіп.
құқықтық кесімін тік кәсіп.

әзірлеу орындар

8.4. Жұмысшылар. ДСА-ның Жұмысшы. ДСМ, АШМ, Тұрақты
дың денсаулық бұйрығы лардың ИСМ, ҚОҚМ
жағдайына жүйелі денсаулы.
медициналық ба. ғын жақ.
қылауды қамтама. сарту

с ы з е т у

9-блок. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын сақтау

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Балалар мен 9.1. Балалар Бірлескен Жас ұр. БҒМ, ДСА 2000
мектепке мен жасөспі. бұйрық пақтың жылдың
дейінгі жалпы рiмдердiң ден. денсаулы. III
бiлiм беретiн саулығын жақ. ғының ал. тоқсаны
мекемелерiнiң сартуды регла. дын алу
құрылысы мен менттейтiн нор. және жақ.
мазмұнын мативтiк-құқық. сарту
нормативтiк тық кесiмдердiң
талаптарға жобаларын дайын.

сәйкес келтіру дау

2. Оқу үй-жайла. 9.2. Жалпы бi. Бұл да Оқушылар. БҒМ, ДСА 2000
рын жобалау лiм беретiн дың ден. жылдың
мен пайдала. мектептерде жә. саулығын IV
нудың ереже. не басқа оқу жақсарту тоқсаны
лерi мен нор. орындарында және сақ.
маларын сақ. компьютерлiк тау
тау негiзiнде оқытуды ұйым.
компьютерлiк дастыру кезiнде
бiлiм берудi санитарлық ере.
iске асыру желер мен норма.
ларды сақтауды
қамтамасыз ету

10-блок. Санитарлық ағарту

Рет!Басымдықты бағыты! Іс-шара ! Аяқтау !Күтілетін!Жауапты!Орындау
N ! ! ! нысаны ! нәтиже !орында.!мерзімі
! ! ! ! ! у ш ы !

1. Халықты гигие. 10.1. Бұқаралық Бұқаралық Халықтың ДСА, ДСА
налық тұрғы. ақпарат құралда. ақпарат санитар. ТОҚМ, белгілеген
да тәрбиелеу, ры арқылы қорша. құралда. лық мәде. МАҚҚМ, кесте бой.
салауатты өмір ған ортаның лас. рында жа. ниетін облыс ынша

салтын қалып. тану жағдайы ту. рияланым. арттыру әкімдері 2000-2001
тастыру, жұмыс ралы халыққа же. дар жылдары
қабілеті мен дел хабарлау
денсаулық

жағдайына жа. 10.2. Халықты Бұқаралық Халықтың ДСА, БҒМ, Бұл да
ғымсыз әсер жұқпалы ауру. ақпарат эпидемио. МАҚКМ
ететін зиянды лардың пайда құралда. логиялық
әдеттерге болуының алдын рында жа. саулығы
қарсы күресу алудың қарапай. рияланым.
шараларын ым санитарлық- дар және
күшейту гигиеналық дағ. көрнекі
үйрету дайындау дыларына оқып- үгітті

10.3. Халықтың Бұл да Халықтың Бұл да Бұл да
қалың бұқарасын санитарлық
санитарлық сауаттылығы

ағарту және же.
келеген құрамды
еңбектің, тұрмыс
пен демалыстың
қауіпсіз жағ.
дайына гигиеналық
тұрғыда оқыту

Ескертпе:

1. Министрліктер мен ведомстволар Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау ісі жөніндегі агенттігіне тоқсан сайын есеп береді.